

УДК 614.212(477.87):614.253.1:616-082

Г.О. Слабкий, Р.Ю. Погоріляк

До питання виконання завідувачами відділень закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги функцій з організації та управління охороною здоров'я

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна

Мета роботи – дослідити рівень виконання завідувачами відділень закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги функцій організаторів охорони здоров'я та рівня готовності їх до даного виду діяльності.

Методи дослідження. При виконанні даного дослідження використано соціологічний та статистичний методи дослідження. За спеціально розробленою анкетною опитано 100 завідувачів відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги Закарпатської області.

Результати та висновки. Встановлено, що завідувачі відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги щодня виконують функції організаторів охорони здоров'я. Це організаційні та управлінські функції, функції з організації роботи персоналу, контрольні функції, організація безперервного підвищення професійної майстерності персоналу. При цьому рівень їх готовності до даного виду діяльності є недостатнім. Спеціальна підготовка на галузевому рівні не передбачена.

Ключові слова: заклади охорони здоров'я, спеціалізована медична допомога, завідувачі відділеннями, організація і управління охороною здоров'я, функції, виконання.

Вступ

Відповідно до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я» [1] керівники структурних підрозділів закладів охорони здоров'я відносяться до категорії керівників у сфері охорони здоров'я. Наказом МОЗ України від 31.10.2018 р. № 1977 «Про внесення змін до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я» затверджені нові кваліфікаційні вимоги до керівників структурних підрозділів закладів охорони здоров'я [2]. Даним наказом визначені їх завдання та обов'язки, необхідний рівень знань та кваліфікаційні вимоги для призначення на посаду та подальші вимоги до післядипломної освіти. При цьому необхідно зазначити, що керівники структурних підрозділів закладів охорони здоров'я в Україні не віднесені до організаторів охорони здоров'я і тому, згідно чинних нормативних вимог, вони не потребують підготовки з питань організації та управління в охороні здоров'я. В науковій літературі маються поодинокі роботи, які присвячені питанням організації роботи керівників структурних підрозділів закладів охорони здоров'я [3, 4].

Дане і визначило актуальність дослідження та його мету.

Мета роботи – дослідити рівень виконання завідувачами відділень закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги функцій організаторів охорони здоров'я та рівня готовності їх до даного виду діяльності.

Матеріали та методи

При виконанні даного дослідження використано соціологічний та статистичний методи дослідження. За спеціально розробленою анкетною опитано 100 завідувачів відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги Закарпатської області.

При проведенні соціологічного дослідження дотримані принципи Гельсінської декларації, прийнятої Генеральною асамблеєю Всесвітньої медичної асоціації (1964-2000 рр.), Конвенції ради Європи про права людини та біомедицину (1997 р.) Європейської конвенції по використанню хребетних тварин для експериментів (1986 р.), відповідні положення ВООЗ, Міжнародної ради медичних наукових товариств, міжнародного кодексу медичної етики (1983 р.) та закони України.

Серед респондентів розповсюджено і зібрано анонімні анкети. Активність респондентів склала 83,3%.

Результати дослідження та їх обговорення

На початку дослідження вивчалось питання щодо виконання завідувачами відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги Закарпатської області організаційних функцій. Отримані в ході дослідження результати наведено в табл. 1.

Аналіз наведених в табл. 1 даних вказує на те, що всі завідувачі відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги Закарпатської області виконують наступні організаційні функції: перспективне та поточне планування роботи відділення, аналіз роботи та звітування про роботу відділення, забезпечення ведення звітної документації та підготовка звітної документації

відділення, забезпечення виконання медичними працівниками правил внутрішнього трудового розпорядку закладу, підготовка відділення до акредитації, забезпечення умов праці з профілактики захворювань, охорони праці та протипожежної безпеки, забезпечення виконання правил призначення та обліку наркотичних, отруйних, токсичних та сильнодіючих препаратів, забезпечення конфіденційності інформації про пацієнтів та стан їх здоров'я. Крім цього більшість завідувачів

відділеннями закладів охорони здоров'я виконують наступні організаційні функції: забезпечення безпечні умов перебування пацієнтів у відділенні (92,0±1,4), забезпечення виконання галузевих стандартів медичної допомоги (76,0±2,1), забезпечує виконання чинного законодавства про охорону здоров'я та нормативно-правові акти, що регламентують діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я, організацію медичної допомоги населенню (72,0±2,2) тощо.

Таблиця 1

Виконання завідувачами відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги Закарпатської області організаційних функцій, %

Вид діяльності	Виконує	Не виконує	Частота виконання					По мірі необхідності	Інше
			Щоденно	1 день на тиждень	2 дні на тиждень	3 і більше днів на тиждень			
Забезпечує перспективне планування роботи відділення	100,0	-	-	-	-	-	-	Щорічно	
Забезпечує поточне планування роботи відділення	100,0	-	-	-	-	-	-	Щомісяця	
Забезпечує ведення облікової та звітної документації відділення	100,0	-	35,0±2,4	15,0±1,8	23,0±2,1	21,0±2,0	6,0±1,2	-	
Забезпечує виконання чинного законодавства про охорону здоров'я та нормативно-правові акти, що регламентують діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я, організацію медичної допомоги населенню	72,0±2,2	28,0±2,2	-	-	-	14,0±1,7	58,0±2,5	-	
Звітує про роботу відділення	100,0	-	-	-	-	-	-	В установлені терміни	
Забезпечує підготовку відділення до акредитації	100,0	-	-	-	-	-	100,0	-	
Виконання медичними працівниками правил внутрішнього трудового розпорядку закладу	100,0	-	13,0±1,7	19,0±2,0	15,0±1,8	42,0±2,5	11,0±1,6	-	

Забезпечує лікувально-охоронний режим у відділенні	100,0	-	61,0±2,4	-	-	39,0±2,4	-	-
Проведення аналізу показників роботи відділення та вживання, в межах своєї компетенції, заходів щодо її оптимізації, внесення пропозиції керівнику закладу для прийняття рішень на його рівні	100,0	-	-	-	-	-	На запит керівництва	Щомісячно
Організацію та проведення санітарно-освітньої роботи серед населення лікарями та роботи по формуванню здорового способу життя	58,0±2,5	42,0±2,5	-	52,0±2,5	6,0±1,2	-	-	-
Забезпечує безпечні умови перебування пацієнтів у відділенні	92,0±1,4	8,0±1,4	-	37,0±2,4	27,0±2,2	13,0±1,7	15,0±1,8	-
Забезпечує умови праці з профілактики захворювань, охорони праці та протипожежної безпеки	100,0	-	30,0±2,3	11,0±1,6	21,0±2,0	31,0±2,3	7,0±1,3	-
Забезпечує конфіденційність інформації про пацієнтів та стан їх здоров'я	100,0	-	100,0	-	-	-	-	-
Забезпечує виконання правил призначення та обліку наркотичних, отруйних, токсичних та сильнодіючих препаратів	100,0	-	100,0	-	-	-	-	-
Забезпечення внесення інформації до електронної системи охорони здоров'я	27,0±2,2	73,0±2,2	-	-	-	-	-	За графіком
Забезпечення виконання галузевих стандартів медичної допомоги	76,0±2,1	24,0±2,1	12,0±1,6	5,0±1,1	9,0±1,4	11,0±1,5	39,0±2,4	-

Далі вивчалося питання щодо виконання управлінських функцій. Отримані в ході дослідження завідувачами відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги Закарпатської області результати наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Виконання завідувачами відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги Закарпатської області управлінських функцій, %

Вид діяльності	Виконує	Не виконує	Частота виконання					
			Щоденно	1 день на тиждень	2 дні на тиждень	3 і більше днів на тиждень	По мірі необхідності	Інше
Проведить клінічні розгляди випадків тяжкохворих, випадки при яких важко виставити діагноз, випадки розходження клінічних та патологоклінічних діагнозів	100,0	-	-	-	-	-	100,0	-
Приймає необхідні рішення про скерування пацієнтів на вищі рівні надання медичної допомоги	100,0	-	-	-	-	-	100,0	-
Веде дефектуру роботи персоналу відділення	84,0±1,8	16,0±1,8	-	-	-	-	84,0±1,8	-
Визначає необхідність у придбанні для відділення ліків, розхідних матеріалів та медичного обладнання	96,0±1,0	4,0±1,0	6,0±1,2	48,0±2,5	11,0±1,6	12,0±1,6	19,0±2,0	Обладнання 1 раз на рік
Доводить до відома керівника закладу та його заступника по медичній частині про усі найзвичайні випадки у відділенні (смерть хворих, нещасні випадки внутрішньо-лікарняних інфекцій, тощо) та про прийняті заходи	100,0	-	-	-	-	-	100,0	-
Систематично проводить виробничі наради з персоналом відділення	98,0±0,7	2,0±0,7	-	73,0±2,2	-	-	25,0±2,2	-

Віддає розпорядження та вказівки працівникам відділення, відповідно з рівнем їх компетенції та кваліфікації, контролює їх виконання	100,0	-	100,0	-	-	-	100,0	-
Розглядає скарги пацієнтів та їх родичів, працівників відділення	100,0	-	-	-	-	-	100,0	-
Представляє адміністрації підпорядкованих йому співробітників до заохочення та вносить пропозиції про накладання стягнень	87,0±1,7	13,0±1,7	-	-	-	-	56,0±2,5	31,0±2,3 – до свят
Бере участь у нарадах, на яких розглядаються питання, пов'язані з роботою відділення	100,0	-	-	-	-	-	При їх проведенні	

Аналіз наведених в табл. 2 даних вказує на те, що всі завідувачі відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги Закарпатської області виконують наступні управлінські функції: проведення клінічних розглядів випадків тяжкохворих, випадків при яких важко виставити діагноз, випадків розходження клінічних та патологоклінічних діагнозів; прийняття необхідних рішень про скерування пацієнтів на вищі рівні надання медичної допомоги; доведення до відома керівника закладу та його заступника по медичній частині про усі надзвичайні випадки у відділенні (смерть хворих, нещасні випадки внутрішньо-лікарняних інфекцій, тощо) та про прийняті заходи; надання розпоряджень та вказівок працівникам відділення, відповідно з рівнем їх компетенції та кваліфікації, контролює їх виконання; розгляд скарг пацієнтів та їх родичів, працівників відділення; участь у нарадах, на яких розглядаються питання, пов'язані з роботою відділення. Крім того більшість завідувачів відділеннями закладів охорони здоров'я виконують наступні управлінські функції: систематичне проведення виробничих нарад з персоналом відділення (98,0±0,7%), визначення необхідності у придбанні для відділення ліків, розхідних матеріалів та медичного обладнання (96,0±1,0%), ведення дефектури роботи персоналу відділення (84,0±1,8% тощо).

Далі вивчалось питання щодо виконання завідувачами відділеннями закладів охорони здоров'я

спеціалізованої медичної допомоги Закарпатської області функцій з організації роботи персоналу. Отримані в ході дослідження результати наведено в табл. 3.

Аналіз наведених в табл. 3 даних вказує на те, що всіма завідувачами відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги виконуються наступні функції з організації роботи персоналу: контроль своєчасності та правильності складання табелів на заробітну плату та завіряє їх своїм підписом, розгляд порушень трудового законодавства, професійної діяльності, аморальних поступок тощо з боку персоналу, прийом працівників з особистими питаннями. Крім того завідувачами відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги виконуються наступні функції з організації роботи персоналу: забезпечення безпечних умов праці для персоналу (96,0±0,9%), участь у доборі медичного персоналу відділення (93,0±1,3%), організація раціональних графіків роботи персоналу (86,0±1,7%), розробка посадових інструкцій для медичного персоналу відділення (57,0±2,5%), мотивація персоналу до ефективної праці (39,0±2,4%) тощо.

Далі вивчалось питання щодо виконання завідувачами відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги Закарпатської області контрольних функцій. Отримані в ході дослідження результати наведено в табл. 4.

Таблиця 3

Виконання завідувачами відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги Закарпатської області функцій з організації роботи персоналу, %

Вид діяльності	Виконує	Не виконує	Частота виконання					
			Щоденно	1 день на тиждень	2 дні на тиждень	3 і більше днів на тиждень	По мірі необхідності	Інше
Участь у доборі медичного персоналу відділення	93,0±1,3	7,0±1,3	-	-	-	-	93,0±1,3	-
Розробка посадових інструкцій для медичного персоналу відділення	57,0±2,5	43,0±2,5	-	-	-	-	57,0±2,5	-
Організація раціональних графіків роботи персоналу	86,0±1,7	16,0±1,8	-	-	-	-	62,0±2,4 – раз на тиждень; 24,0±2,1 – по мірі необхідності	-
Забезпечення безпечних умов праці для персоналу	96,0±0,9	4,0±1,0	43,0±2,5	6,0±1,2	18,0±1,9	8,0±1,4	21,0±2,0	-
Мотивація персоналу до ефективної праці	39,0±2,4	61,0±2,4	-	-	-	-	39,0±2,4	-
Складення графіків відпусток працівників відділення на рік та подачу на розгляд керівнику закладу	42,0±2,5	58,0±2,5	-	-	-	-	Щорічно	-
Контроль своєчасності та правильності складання табелів на заробітну плату та завіряє їх своїм підписом	100,0	-	-	-	-	-	Щомісячно	-
Організація своєчасного проходження працівниками відділення профілактичних медичних оглядів	37,0±2,4	63,0±2,4	-	-	-	-	За графіком	-
Розгляд порушень трудового законодавства, професійної діяльності, аморальних поступок тощо з боку персоналу	100,0	-	-	-	-	-	100,0	-
Прийом працівників з особистими питаннями	100,0	-	-	-	-	-	100,0	-

Таблиця 4
Виконання завідувачами відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги Закарпатської області контрольних функцій, %

Вид діяльності	Виконує	Не виконує	Частота виконання					
			Щоденно	1 день на тиждень	2 дні на тиждень	3 і більше днів на тиждень	По мірі необхідності	Інше
Контроль якості діагностичного процесу	100,0	-	100,0	-	-	-	-	-
Контроль якості лікувального процесу	100,0	-	100,0	-	-	-	-	-
Контроль якості ведення медичної документації	100,0	-	100,0	-	-	-	-	-
Контроль лікувального-охоронного режиму у підрозділі	100,0	-	15,0±1,8	24,0±2,1	22,0±2,1	14,0±1,7	25,0±2,2	-
Контроль за виконанням посадових інструкцій медичним персоналом відділення	65,0±2,4	35,0±2,4	-	-	-	-	65,0±2,4	-
Контроль за термінами лікування пацієнтів	100,0	-	100,0	-	-	-	-	-
Контроль вірності визначення лікарями непрацездатності пацієнтів	100,0	-	100,0	-	-	-	-	-
Безпосередній контроль за збереженням та раціональним використанням матеріально-технічної бази відділення	43,0±2,5	57,0±2,5	-	-	-	-	-	За графіком
Контроль правильності та своєчасності складання старшою медичною сестрою вимог у аптеку на медикаменти, перев'язочний матеріал, медичний інвентар	63,0±2,4	37,0±2,4	12,0±1,6	8,0±1,4	11,0±1,6	32,0±2,3	-	-
Контроль за правильністю зберігання, використання, обліку, розходу перев'язочного матеріалу, медикаментів, у т.ч. наркотичних, сильнодіючих препаратів та препаратів, які підлягають кількісному обліку	74,0±2,2	26,0±2,2	-	-	-	-	-	За графіком

Аналіз наведених в табл. 4 даних вказує на те, що керівники структурних підрозділів закладів охорони здоров'я щоденно виконують наступні контролюючі функції: контроль якості діагностичного процесу, контроль якості лікувального процесу, контроль якості ведення медичної документації, контроль за терміни лікування пацієнтів, контроль вірності визначення лікарями непрацездатності пацієнтів. Крім того, більшість керівників структурних підрозділів виконують наступні контролюючі функції: контроль за правильністю зберігання, використання, обліку, розходу перев'язочного матеріалу, медикаментів, у тому числі, наркотичних, сильнодіючих препаратів та препаратів, які підлягають кількісному обліку (74,0±2,2%), контроль за виконанням

посадових інструкцій медичним персоналом відділення (65,0±2,4%), контроль правильності та своєчасності складання старшою медичною сестрою вимог у аптеку на медикаменти, перев'язочний матеріал, медичний інвентар (63,0±2,4%), безпосередній контроль за збереженням та раціональним використанням матеріально-технічної бази відділення (43,0±2,5%).

Наступним кроком дослідження було вивчалось питання щодо виконання завідувачами відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги Закарпатської області функцій з організації безперервного підвищення професійної майстерності персоналу. Отримані в ході дослідження результати наведено в табл. 5.

Таблиця 5

Виконання завідувачами відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги Закарпатської області функцій з організації безперервного підвищення професійної майстерності персоналу, %

Вид діяльності	Виконує	Не виконує	Частота виконання					Інше
			Щоденно	1 день на тиждень	2 дні на тиждень	3 і більше днів на тиждень	По мірі необхідності	
Розробка річних планів безперервного підвищення професійної майстерності персоналом	100,0	-	-	-	-	-	-	Щороку
Організація наставництва у відділенні	57,0±2,5	43,0±2,5	-	-	-	-	57,0±2,5	-
Організація навчання лікарів	100,0	-	-	-	-	-	-	За графіком
Організація навчання медичних сестер	45,0±2,5	55,0±2,5	-	-	-	-	-	За графіком
Організація навчання молодших медичних сестер	12,0±1,6	88,0±1,6	-	-	-	-	-	За графіком

Аналіз наведених в табл. 5 даних вказує на те, що всі опитані завідувачі відділеннями закладів охорони здоров'я спеціалізованої медичної допомоги Закарпатської області розробляють річні плани безперервного підвищення професійної майстерності персоналом відділення та організують навчання лікарів. При цьому 57,0±2,5% із них займаються, за потреби, організацією наставництва, 45,0±2,5% організацією навчання медичних сестер та 12,0±1,6% організацією навчання молодших медичних сестер.

Далі проведено самооцінку завідувачами відділень своїх знань з питань організації роботи відділення. В ході дослідження отримані наступні результати. Свої знання як добрі оцінило 27,0±2,2% респондентів, як задовільні – 42,0±2,5%, як недостатні – 25,0±2,2%, не визначилися з відповіддю – 6,0±1,2%.

На питання щодо інформаційних джерел з питань організації роботи відділення отримані наступні результати: клінічна ординатура: 4,0±1,0%; курси ПАЦ: 6,0±1,2%; курси тематичного удосконалення: 3,0±0,9%; спеціальні короткотривалі тренінги: 7,0±1,3%; методичні рекомендації: 7,0±1,3%; спеціальна література: 2,0±0,7%; навчався у колег: 42,0±2,5%; практичний досвід набутий самостійно: 29,0±2,3%.

На питання, які джерела інформації Вам потрібні для отримання інформації з питань організації роботи відділення в сучасних умовах реформування охорони здоров'я включаючи автономізацію закладів охорони та впровадження гарантованого пакету державних гарантій завідувачі відділеннями вказали наступне: курси тематичного удосконалення: 32,0±2,3%, спеціальні

короткотривалі тренінги: $47,0 \pm 2,5\%$, методичні рекомендації: $12,0 \pm 1,6\%$, спеціальна література: $9,0 \pm 1,4\%$.

Висновки

Керівники структурних підрозділів закладів охорони здоров'я України виконують функції організації роботи та управління структурними підрозділами закладів охорони здоров'я. При цьому свої знання з цього напрямку як добрі оцінило $27,0 \pm 2,2\%$ опитаних, як задовільні – $42,0 \pm 2,5\%$, як недостатні – $25,0 \pm 2,2\%$, не визначилися з

відповіддю – $6,0 \pm 1,2\%$. В ході дослідження встановлено, що навчався управління структурним підрозділом лікарні у колег $42,0 \pm 2,5\%$ із опитаних, а практичний досвід набутий самостійно склав у $29,0 \pm 2,3\%$ опитаних. Спеціальна підготовка керівників структурних підрозділів закладів охорони здоров'я питанням менеджменту не проводиться.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням ефективності роботи керівників структурних підрозділів закладів охорони здоров'я України.

Література

1. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників системи охорони здоров'я. Київ, 2004 – 228 с.
2. Наказ МОЗ України від 31.10.2018 р. № 1977 «Про внесення змін до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua>.
3. Організація контролю якості медичної допомоги в закладах охорони здоров'я: методичні рекомендації / Уклад. : Ю. В. Вороненко, Н. Г. Гойда, О. З. Децик, А. Б. Зіменковський та ін. – Київ, 2014 – 31 с.
4. Слабкий Г. А. К вопросу организации труда медицинского персонала стационарных отделений / Г. А. Слабкий, В. Л. Подоляка // Гигиена труда: сборник научных работ. – К., 2004. – № 35. – С. 101–107.

Дата надходження рукопису до редакції: 15.11.2018 р.

К вопросу выполнения заведующими отделениями учреждений здравоохранения специализированной медицинской помощи функций по организации и управлению здравоохранением

Г.А. Слабкий, Р.Ю. Погорляк
ГВУЗ «Ужгородский национальный университет»

Цель работы – изучить уровень выполнения заведующими отделениями учреждений здравоохранения специализированной медицинской помощи функций по организации и управлению здравоохранением и уровня их готовности к такому виду деятельности.

Методы исследования. При выполнении данной работы использованы социологический и статистический методы исследования. При помощи специально разработанной анкеты опрошено 100 заведующих отделениями учреждений здравоохранения

специализированной медицинской помощи Закарпатской области.

Результаты и выводы. Установлено, что заведующие отделениями учреждений здравоохранения специализированной медицинской помощи ежедневно выполняют функции организаторов здравоохранения. Это организационные и управленческие функции, функции по организации работы персонала, контрольные функции, организация непрерывного повышения профессионального мастерства персонала. При этом уровень их готовности к данному виду деятельности недостаточен. Специальная подготовка на уровне отрасли не предусмотрена.

Ключевые слова: учреждения здравоохранения, специализированная медицинская помощь, заведующие отделениями, организация и управление здравоохранением, функции, выполнение.

**To the issue of performing the functions
of health care organization and management
by the heads of departments
of specialized medical care institutions**

G.O. Slabkiy, R.Yu. Pohorilyak

SHEI "Uzhhorod National University", Uzhhorod, Ukraine

Goal of research – to study the level of performing the functions of health care organizers by the heads of departments of specialized medical care institutions and their readiness to this type of activity.

Methods of research. Sociological and statistical methods of research were used while performing the study. A specially designed questionnaire polled 100 heads of

departments of specialized medical care institutions in Transcarpathian region.

Results and conclusions. It is determined that heads of department of specialized medical care institutions daily perform the functions of health care organizers. These are the organizational and management functions, the functions of organizing personnel activity, control functions, organization of continuous perfection of the staff professional skills. At all these conditions the level of their readiness for this type of activity is insufficient. Special training at the level of department is not provided.

Key words: health care institutions, specialized medical care, heads of departments, health care organization and management, functions, performing.

Відомості про авторів

Слабкий Геннадій Олексійович – д.мед.н., професор, завідувач кафедри громадського здоров'я факультету післядипломної освіти та до університетської підготовки Ужгородського національного університету, пл. Народна, 3, м. Ужгород, Закарпатська обл., 88000, Україна.

Погоріляк Рената Юрївна – к.мед.н., доцент, завідувач кафедри громадського здоров'я і гуманітарних дисциплін медичного факультету №2 Ужгородського національного університету, пл. Народна, 3, м. Ужгород, Закарпатська обл., 88000, Україна.